



**LÄNSRÄTTEN I  
GÄVLEBORGS LÄN**

**DOM**  
2009-11-30  
Meddelad i  
Gävle

Mål nr  
1951-09 E  
Rotel 5

**SÖKANDE**

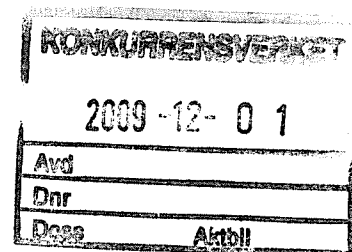
Wackes Aktiebolag, 556319-9255  
Box 957  
501 10 Borås

**MOTPART**

Lantmäteriet  
801 82 Gävle

**SAKEN**

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU)




---

**DOMSLUT**

Länsrätten avslår ansökan om överprövning enligt LOU.

Dok.Id 49317

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1093 801 35 Gävle	Lantmäterigatan 4	026-17 67 00	026-17 68 90, 026- 17 68 91	måndag – fredag 09:00-12:00 13:00-15:00
E-post: lansrattenigavleborg@dom.se				

### BAKGRUND

Lantmäteriet har bjudit in leverantörer att ansöka om deltagande i upphandling av statligt ramavtal avseende profilkläder och presentartiklar, diarienummer 104-2009/57 (nedan benämnt upphandlingen). Upphandlingen genomförs som en selektiv upphandling vilket innebär att möjligheten att lämna anbud har varit begränsad till de leverantörer som har godkänts i ansökningsförfarandet. Av totalt 25 stycken anbudsansökningar inbjöds 7 stycken leverantörer att lämna anbud. Av tilldelningsbeslut den 28 oktober 2009 framgår att TriffiQ Företagsprofilering AB och Roupéz Profile Collection AB antagits som leverantörer inom anbudsområdet profil och presentartiklar samt att IDÈ House of Brands Sweden AB, Roupéz Profile Collection AB och TriffiQ Företagsprofilering AB antagits som leverantörer inom anbudsområdet gåvokort. Tilldelningsbeslutet motiverades med att de ekonomiskt mest fördelaktiga anbuden antagits med hänsyn tagen till i anbudsförfrågan angivna kriterier.

### YRKANDEN OCH GRUNDER M.M.

Wackes Aktiebolag (nedan bolaget) – som ansökt om att få delta i upphandlingen men som av Lantmäteriet inte kvalificerats och inte inbjudits att lämna anbud – ansöker om överprövning av den aktuella upphandlingen. Bolaget yrkar att upphandlingen ska rättas genom att bolaget tillåts lämna anbud och delta i utvärderingen alternativt att upphandlingen görs om. Bolaget yrkar vidare att upphandlingen inte får avslutas förrän målet slutligen avgjorts. Till stöd för sin talan anför bolaget bl.a. följande. Lantmäteriets ansökningsinbjudan brister i transparens. Utvärderingen av bolagets miljöarbete präglas av godtycke, motstridiga beslut och brist på saktlighet. Utvärdering av bevis och verifikat uppfyller inte kraven på transparens. Kraven på bevisnivå för att få kvalificera sig i upphandlingen strider mot principen om proportionalitet då Lantmäteriet inte ens godkänt internationellt godkända företag. – *Ang. aktivt och medvetet miljöarbete, punkt 6 n.* Den motivering som angivits för att bolaget inte uppfyller kravet prä-

las av osaklig subjektivitet, spekulation och direkt okunskap. –*Ang. spårbarhet mellan sortiment och certifikat.* Lantmäteriet påstår felaktigt att det saknas spårbarhet mellan ingivna miljöcertifikat och det sortiment som bolaget erbjuder från Continental Clothing Co Ltd och Vinga of Sweden. Produkterna har hänvisning både till den leverantör vars certifikat finns med i anbudet och till vilket certifikat som omfattar vilken produkt. Av bolagets bilaga 46 framgår tydligt att produkterna från Continental Clothing Co Ltd har Öko-Tex certifikat. Det står på certifikatet att produkterna omfattas. Det framgår tydligt av anbudsansökan att Continental Clothing Co Ltd även är certifierat av Soil Association Organic Standard som garanterar ekologiskt jordbruk och bra förhållanden för bönderna. Av Öko-Tex certifikatet framgår även att Vinga of Sweden är certifierad enligt standard som uppfyller de aktuella miljökraven. Det står bredvid bilderna på handdukarna att produkterna är Öko-Tex certifierade. Bilderna är till för att illustrera hur produkten ser ut. Certifikatet är till för att intyga att underleverantörernas produkter uppfyller de krav som certifikaten ställer. Det finns inget annat rimligt sätt att presentera spårbarheten mellan informationen i bilagorna och bilderna. Bättre spårbarhet kan inte rimligen krävas utan att det blir oproportionerligt. Av företagsintyg från Vinga of Sweden framgår även att certifikaten gäller för det sortiment som presenteras. –*Ang. oproportionerliga kvalificeringskrav.* Beviskraven är orimliga i förhållande till föremålen för upphandlingen. Det finns ingen risk för att bolaget inte skulle kunna fullgöra kontraktet i enlighet med de krav som ställts i ansökningsinbjudan och Lantmäteriet har brutit mot proportionalitetsprincipen.

Lantmäteriet bestrider bifall till bolagets ansökan om överprövning och anför bl.a. följande till stöd härför. Av bilaga 8 till ansökningsinbjudan framgår de krav som ställs på anbudssökanden. Två av kraven återfinns i punkten 6 n och 6 p i bilaga 8. –*Ang. aktivt och medvetet miljöarbete, punkt 6 n.* Lantmäteriet har efter en förnyad granskning konstaterat att bo-

laget uppfyller kravet i punkten 6 n. – *Ang. att erbjuda textilier som uppfyller Miljöstyrningsrådets kriterier, punkt 6 p.* Bolaget uppfyller inte kravet. Av bolagets ingivna produktblad framgår inte produkternas koppling till relevant miljömärkning eller annat likvärdigt bevis. – *Ang. Öko-Text standard 100.* Det anges endast med text att produkterna är certifierade enligt Öko-Text. Det saknas koppling till att just den aktuella produkten är certifierad enligt det certifikat som åberopas. Ett av grundkraven för att använda Öko-Text logon är enligt Öko-Text association ”It must be clear in each use of the mark to which product the mark refers to. The mark may appear in collections, catalogues, etc.”, där det klart ska framgå att Öko-Text certifikatets licensnummer ska vara kopplat till den offererade artikel som avses (citat från gällande Öko-Text standard 100 version 31.3 2009 punkt 5.4). Avvikelsen från detta spårbarhetskrav framgår av exemplet i bolagets bilaga 42. I bilagan är ”Förteckning över miljösortiment enligt nivå 1” enbart angett i texten bredvid offererad artikel utan någon spårbar hänvisning till bifogade Öko-Text certifikat via gällande licensnummer. En annan typ av avvikelse avseende kravet på bevis med koppling till bolagets offererade produkter framgår av bolagets bilaga 40. I bilagan anger bolaget att ”Detta certifikat avser vår leverantör Vinga of Sweden, varifrån vi köper mycket frotté, Öko-Text certifierad och även ekologiskt odlad. Certifikatet är utställt på Vinga of Swedens fabrik, vilket är konfidentiell information, kan lämnas på begäran”. Genom att bolaget presenterat certifikatet på detta vis så omöjliggör det för Lantmäteriet att utläsa spårbarhet mellan produkterna och bifogat Öko-Text certifikat. – *Ang. GOTS standard.* Det finns stora avgörande skillnader mellan kriterier för GOTS standard och nivå 1 som gör att GOTS standard inte kan betraktas som ett likvärdigt bevis. Av GOTS senaste kriteriedokument (version 2, daterat 06.06.2008) framgår att krav saknas för kemikalier som finns i nivå 1 och som är förbjudna inom EU. Dvs. flamskyddsmedel PBB, pentaBDE, oktaBDE, dekaBDE, TRIS, TEPA enligt begränsningsdirektivet 76/769/EG samt mjukgörare av kategorin ftalater, DEHP, DBP, BBP (ref: 76/769/EG). – *Ang. Carbon neutral*

*dynamics*. Carbon neutral dynamics är ett certifieringssystem som baseras på låga utsläpp av koldioxid och som på intet sätt täcker upp kraven enligt nivå 1. – *Ang. egenutlåtande*. Eftersom det i upphandlingen krävs verifiering på att kraven i nivå 1 uppfylls är inte ett egenutlåtande ett acceptabelt bevismedel. – *Ang. oproportionerliga kvalificeringskrav*. Miljöstyrningsrådet är en av huvudaktörerna för genomförandet av Regeringens handlingsplan för miljöanpassad upphandling 2007-2009. I deras arbete ingår information och utbildningsinsatser och ett utvecklat arbete med uppdatering och utveckling av Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier. Kriterierna har utarbetats i samråd med bl.a. TEKO branschen och Textilimportörerna och har en bred förankring i leverantörsledet. Ställda krav strider inte mot proportionalitetsprincipen, utan står i proportion till föremålet för upphandlingen.

Bolaget har i yttrande häröver anfört bl.a. följande. – *Ang. Öko-Tex standard 100*. Bevis som på annat sätt verifierar att kraven uppfylls ska enligt ansökningsinbjudan godtas. Certifikatet i kombination med företagsintyget från Vinga of Sweden måste vara tillräckligt bevis för att på annat sätt verifiera att kravet uppfylls. Ingen av anbuderna som gått vidare har uppfyllt kravet på att bevis ska bifogas för samtliga produkter. Bolaget ifrågasätter inte miljökraven men anser att beviskraven är orimliga. – *Angående GOTS standard och egenutlåtande*. Bolaget har inte nämnt certifikatet från GOTS i sin ansökan om överprövning och det var inte heller en grund som Lantmäteriet använt för att utesluta bolaget ur upphandlingen. Det kan därför inte i efterhand läggas till grund för en uteslutning. GOTS standard måste anses likvärdigt med bl.a. Öko-Tex med eller utan kombination med företagsintyg. Det är en global certifiering som i mycket stor utsträckning används vid odling och tillverkning av organiska textilier. Flamskyddsmedel och mjukgörare används inte vid produktion av organiska textilier. – *Ang. Carbon neutral dynamics*. Detta är inte något som bolaget uteslutits för och kan därför inte i efterhand läggas till grund för en uteslutning.

Lantmäteriet har härefter i yttrande anfört bl.a. följande. – *Ang. att erbjuda textilier som uppfyller Miljöstyrningsrådets kriterier, punkt 6 p.* Kravet är att anbudssökande i sitt sortiment ska kunna erbjuda produkter som uppfyller kriterierna, inte att hela sortimentet ska klara detta krav. Sex av anbudssökanden uppfyllde detta krav och fick därmed möjlighet att lämna anbud. – *Ang. spårbarhet mellan sortiment och certifikat.* Det ska framgå av anbudsansökan att man uppfyller miljökraven i punkt 6 p vilket enbart kan göras med bevismaterial som har en direkt koppling och spårbarhet till produkten. Miljöstyrningsrådet skriver i sitt kriteriedokument för textil och läder (version 3.2, 2008-03-27) bl.a. följande. ”Dessa förslag till krav har en koppling till den tekniska förmåga och kapacitet som anbudsgivaren måste ha för att kunna utföra kontraktet med de miljökrav som finns föreslagna i detta dokument samt för att uppfylla relevant miljölagstiftning.” Därav följer att Lantmäteriets beviskrav inte är oproportionerliga utan är en förutsättning för att med säkerhet kunna verifiera att kraven enligt nivå 1 är uppfyllda. – *Angående GOTS standard.* Bolaget har ingett ett GOTS certifikat i original, bilaga 50, och en svensk översättning av certifikatet, bilaga 51. Översättningen överstämmer dock inte med originalet. GOTS standard uppfyller inte kraven enligt nivå 1 eftersom GOTS kriterierna inte täcker upp kraven på flamskyddsmedel och mjukgörare (ftalater).

Bolaget har i yttrande häröver anfört bl.a. följande. Av promemorian Nya rättsmedel m.m. på upphandlingsområdet (DS 2009:30 s. 249) framgår att enligt rättsmedelsdirektivet får medlemsstaterna kräva att anbudssökande och anbudsgivare på heder och samvete intygar att de uppfyller de krav som ställs på lämplighet. Enligt kommissionen behöver endast den leverantör som lämnat det bästa anbudet sända in relevanta handlingar inom angiven tidsfrist. Syftet med förslaget är att begränsa den administrativa bördan för företagen. I ljuset av vad kommissionen och Regeringen säger avseende den administrativa bördan som får läggas på anbudsgivarna framstår Lantmäteriets krav på bevisning som fullständigt orimliga.

## DOMSKÄL

### Gällande bestämmelser

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Enligt 16 kap. 1 § första stycket LOU får en leverantör som anser sig ha lidit eller kan komma att lida skada enligt 16 kap. 2 § LOU i en framställning till allmän förvaltningsdomstol ansöka om åtgärder enligt den paragrafen.

Av 16 kap. 2 § första stycket LOU framgår att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

### Utredningen i målet

I punkten 6 i ansökningsinbjudan anges att kraven på anbudssökande framgår av bilaga 8, kravspecifikation. I punkten 6 p i bilaga 8 anges följande under rubriken ”Krav”. Anbudssökande ska i sitt sortiment kunna erbjuda profilkläder/textilier som uppfyller Miljöstyrningsrådets kriterier, nivå 1, enligt bilaga 5. Kravet gäller inte Gåvokort avseende tjänster/upplevelser. Under rubriken ”Bevis” anges följande. Som bevis bifogas något av följande. – Certifikat för Öko-Tex standard 100 version 1-2005 eller senare, - licens för Bra Miljöval Bra Beredning 1996 eller senare, - TEKOs miljövarudeklaration maj 2000 eller senare (godkänd kontroll), - inköpsvillkor/leveransavtal med krav på att följa de rekommenderade inköpsvillkor som återfinns i Textilimportörernas kemikalieguide, - eller på annat sätt verifierar att kraven uppfylls. Bevis ska bifogas för samtliga kataloger/produkter som erbjuds. Kataloger/broschyrer som visar samtliga plagg/textilier i nivå 1 sortiment ska bifogas ansökan, det ska även tydligt framgå vilken miljömärkning textilierna har. Om dessa kataloger även innehåller andra

produkter än nivå 1 textilier, ska nivå 1 textilierna tydligt markeras för att skiljas från övrigt. Eventuella textilier som uppfyller nivå 2 krav markeras särskilt för att skiljas från nivå 1 krav.

### **Länsrättens bedömning**

Vad avser bolagets yrkande om att upphandlingen inte får avslutas förrän målet slutligen avgjorts konstateras inledningsvis att ett sådant beslut avseende den aktuella upphandlingen redan fattats av länsrätten i mål nr 1932-09 varför bolagets yrkande inte föranleder länsrätten någon åtgärd.

I målet är numer ostridigt mellan parterna att bolaget uppfyller kravet på ett aktivt och medvetet miljöarbete (punkt 6 b i bilaga 8). Lantmäteriet gör gällande att bolaget inte uppfyller kravet i punkt 6 p i bilaga 8. I den aktuella punkten anges att anbudssökande i sitt sortiment ska kunna erbjuda profilkläder/textilier som uppfyller Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier nivå 1 samt att bevis för detta ska bifogas ansökan. Vidare framgår att bevis ska bifogas för samtliga produkter som erbjuds. Kravet får enligt länsrättens mening uppfattas såsom att bevis ska bifogas för alla de produkter som bolaget i sin anbudsansökan gör gällande uppfyller Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier nivå 1. Enligt Lantmäteriet framgår inte av bolagets ingivna handlingar produkternas koppling till relevant miljömärkning eller annat likvärdigt bevis. Bolaget är av motsatt uppfattning och gör i målet även gällande att beviskraven för att man ska anses uppfylla Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier nivå 1 är oproportionerliga. Bolaget har dock uppgett att man inte ifrågasätter miljökraven i sig. Av proportionalitetsprincipen följer att beviskraven i kravspecifikationen måste ha ett naturligt samband med och stå i rimlig proportion till det som upphandlas. Att något av de angivna bevisen ska bifogas för de produkter som erbjuds får anses utgöra ett ändamålsenligt krav för upphandlingen för att säkerställa att miljökraven uppfylls. Det får även anses ha ett naturligt samband samt stå i proportion till upphandlingen. Länsrätten noterar härvid att det av punkten 6 p framgår att även bevis som på annat sätt verifierar att



kraven uppfylls accepteras. Länsrätten har därefter att ta ställning till om Lantmäteriet i sin tillämpning av beviskravet gått utöver vad som kan anses vara proportionerligt.

Av bolagets anbudsansökan framgår att bolagets bilagor 36-53 utgör den bevisning som man ingett för att det aktuella kravet i punkt 6 p är uppfyllt. Av bilagorna framgår att bolaget erbjuder produkter bl.a. från leverantörerna Continental Clothing Co Ltd och Vinga of Sweden. Från Continental Clothing Co Ltd erbjuder bolaget t-shirt, piké, luvtröja, sweatshirt och miljökasse. De olika produkterna presenteras på produktblad (bolagets bilaga 42). I produktbladen, bredvid respektive produkt, har bolaget bl.a. angett vilken miljömärkning produkten har genom att ange namnet på miljömärkningen. Något sådant bevis som anges i punkt 6 p finns emellertid inte på själva produktbladen. Bolaget har, såvitt avser Continental Clothing Co Ltd, som bevisning för att produkterna uppfyller kraven, bl.a. ingett ett utfärdat Öko-Text certifikat. Av certifikatet framgår att detta gäller för färgade och vita t-shirts, sweatshirts, nattkläder, underkläder och bebiskläder. Såsom Lantmäteriet anfört saknas det emellertid koppling från certifikatet till produkter som återfinns i produktbladen. I certifikatet nämns inte produkterna piké, miljökasse och luvtröja. Någon annan koppling till Öko-Text certifikatet för piké, miljökasse och luvtröja har inte heller framkommit i målet.

Frågan är därefter om bolaget på annat sätt verifierat att kraven i punkten 6 p för piké, miljökasse och luvtröja är uppfyllt. Lantmäteriet gör i målet gällande att det finns stora avgörande skillnader mellan GOTS standard, Carbon neutral dynamics och Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier nivå 1. Lantmäteriet har påpekat att GOTS standard saknar krav, bl.a. avseende flamskyddsmedel och mjukgörare samt att Carbon neutral dynamics baseras på låga utsläpp av koldioxid som på intet sätt täcker upp kraven enligt Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier nivå 1. Det har inte

framkommit några sakliga skäl som medför att dessa slutsatser kan ifrågasättas. Enligt länsrättens mening har bolaget inte visat att de skillnader som Lantmäteriet påvisat mellan GOTS standard/Carbon neutral dynamics och Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier nivå 1 saknar betydelse vid bedömning av om GOTS standard och Carbon neutral dynamics utgör ett likvärdigt bevis eller inte. Bolaget har inte heller i övrigt inkommit med bevis som visar att man på annat sätt verifierat att kraven i punkten 6 p uppfylls för piké, miljökasse och luvtröja. Länsrätten finner att bolaget genom ingivna handlingar inte visat att man avseende nu nämnda produkter uppfyller Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier nivå 1 och bolaget uppfyller därmed inte kravet i punkten 6 p. Vid sådana förhållanden saknas anledning för länsrätten att pröva om övriga produkter som varit föremål för parternas argumentation i målet uppfyller Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier nivå 1. Enligt länsrättens mening har Lantmäteriet i sin tillämpning av beviskravet för piké, miljökasse och luvtröja inte heller gått utöver vad som kan anses vara proportionerligt.

Mot bakgrund av det anförda och då bolaget inte heller i övrigt visat att skäl för ingripande enligt 16 kap. 2 § LOU föreligger ska ansökan om åtgärd enligt LOU avslås.

**HUR MAN ÖVERKLAGAR**, se bilaga (Dv 3109/1c).

  
Marcus Edelgård  
länsrättsfiskal



## HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga länsrättens beslut skall skriva till Kammarrätten i Sundsvall.

**Skrivelsen skall dock skickas eller lämnas till länsrätten.**

Överklagandet skall ha kommit in till länsrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande skall kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut vartill länsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står länsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande skall innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom skall adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,
2. det beslut som överklagas med uppgift om länsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av länsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen skall vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till länsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud skall denne sända in fullmakt i original samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.